VOORTGANGSBERICHT

FRIES PROGRAMMA JEUGD, ALCOHOL EN DRUGS

Juli 2017

Inleiding

In november 2013 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid het Fries programma Jeugd, Alcohol en Drugs vastgesteld. Doel van het programma: alcohol- en drugsgebruik onder jongeren terugdringen, om daarmee winst te behalen op de gezondheid en de ontwikkeling van jongeren (schoolprestaties, minder schoolverzuim, -uitval en onderprestatie); en op veiligheid (minder geweld en overlast).

Het programma richt zich primair op de omgeving van jongeren en kent verschillende activiteiten binnen de drie belangrijke pijlers van effectief beleid op het gebied van alcohol- en drugsproblematiek:

- beleid (grenzen stellen),
- handhaving (grenzen bewaken) en
- bewustwording (grenzen overdragen).

Met dit voortgangsbericht geeft het Platform de Bestuurscommissie Gezondheid inzicht in de voortgang van het programma. Hiermee kan zij de resultaten en geplande (vervolg)activiteiten monitoren.

Stand van zaken

Fries format preventie- en handhavingsplan alcohol (afgerond voor eerste planperiode)

In de Drank- en Horecawet is opgenomen dat de gemeenteraad iedere vier jaar een preventie- en handhavingsplan vaststelt. Platform Nuchtere Fries heeft een format opgesteld dat hiervoor als basis en/of als input kan dienen. Het bestaat uit een algemene inleiding, een opbouw met tussenkoppen en een beknopte invulling van de elementen die binnen het programma van de Nuchtere Fries worden uitgevoerd. Het merendeel van de Friese gemeenten heeft gebruik gemaakt van het format.

Ondersteuning Nix18 in Friesland (doorlopend)

De landelijke NIX18 campagne maakt jongeren duidelijk dat het heel gewoon en eenvoudig is om voor je achttiende niet te roken en te drinken. De kracht van de actieweek zit in de combinatie van lokale en landelijke uitwerking. Platform Nuchtere Fries ondersteunt de campagne en de themaweken (bijv. nix-zonder-id) dan ook actief (materialen, berichtgeving in pers, etc.) en voert aanvullend eigen activiteiten uit zoals een nieuwjaarsgroet aan ouders met kinderen in de leeftijd 15 tot 17.

0- en 1-meting naleving en bijeenkomsten in gemeenten n.a.v. resultaten (lopend)

Platform Nuchtere Fries coördineert provincie breed nalevingonderzoek voor de Friese gemeenten. De 1-meting vindt dit jaar plaats. Bij een nalevingonderzoek wordt een bedrijf of instelling dat alcohol verkoopt, bezocht door een minderjarige die zich voordoet als klant, zonder dat het personeel op de hoogte is van het onderzoek. Onderzoeksvraag is de mate waarin alcoholverkooppunten zich houden aan de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol, welke hulpmiddelen daarbij effectief zijn. Met deze informatie kunnen gemeenten hun toezicht op de Drank- en Horecawet efficiënter inzetten en het geeft extra input voor alcoholmatigingsbeleid. Beschikbaarheid van alcohol in de omgeving van jongeren is namelijk een belangrijke voorspeller voor het drinkgedrag van jongeren; hoe hoger de beschikbaarheid, hoe hoger het alcoholgebruik.

Een werkgroep met vertegenwoordigers van negen Friese gemeenten (Smallingerland, Weststellingwerf, Heerenveen, Leeuwarden, de Friese Waddeneilanden en Dantumadiel) coördineert het Friese nalevingonderzoek. De werving van jongeren voor onderzoek verloopt onder andere via de Friese havo-vwo-scholen en het HBO-onderwijs.

Peiling koop- en drinkgedrag 16- en 17-jarigen (jaarlijks)

Nalevingsonderzoek geeft inzicht in de naleving van de leeftijdsgrens door (para)commerciële verkoopkanalen en knelpunten die voorkomen in het aankoopproces door jongeren; met andere woorden in een deel van het 'aanbod van alcohol aan jongeren'. Deze cijfers kunnen nog beter geïnterpreteerd worden wanneer zij gecombineerd worden met inzicht in de 'vraag naar alcohol van jongeren': welke verkoopkanalen gebruiken jongeren daadwerkelijk?, welke andere manieren gebruiken jongeren om aan alcohol te komen (bijvoorbeeld sociale bronnen, specifieke aankoopstrategieën, etc.)?, waar drinken ze?, hoe tolerant zijn ouders? Tegelijkertijd met het nalevingsonderzoek peilt Platform Nuchtere Fries daarom het koop- en drinkgedrag van de Friese jongeren.

'IK DACHT HET NIET!' - een preventieaanpak gericht op ouders, jongeren en scholen (doorlopend)

- Betrokkenheid van ouders
- Aansluiten bij de leefwereld en ontwikkeling van pubers: groepsdruk en grenzen
- Doen en ervaren in plaats van kennis overdragen

Deze elementen zijn effectief bewezen in de aanpak van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. Ze vormden de basis voor de preventieaanpak die binnen het Platform Nuchtere Fries is ontwikkeld door Verslavingszorg Noord Nederland en Theater Smoar. Jongeren, ouders, scholen en gemeenten zijn er enthousiast over, zo blijkt uit de reacties, de opkomst van ouders op ouderavonden (die verdubbelt of verdriedubbelt) en de toenemende vraag naar de aanpak. Het Platform is met VNN en de Academische Werkplaats Noord Nederland een onderzoekstraject gestart naar de interventie. Jaarlijks wordt "Ik dacht het niet!" in zo'n 100 klassen (en de ouders van deze leerlingen) ingezet.

Ondersteuning evenementenorganisatoren bij genotmiddelenbeleid (doorlopend)

Handreiking alcoholbeleid voor evenementorganisatoren
Op evenementen komen jongeren in aanraking met alcohol. Om evenementorganisatoren te ondersteunen

bij het opstellen en werken met verantwoord effectief alcoholbeleid, heeft het Platform Nuchtere Fries in samenwerking met enkele evenementorganisatoren een handreiking uitgegeven. Het is een lijst van mogelijke maatregelen die een evenementorganisator kan treffen voor, tijdens en na afloop van het evenement. De maatregelen kunnen in overleg met de gemeente als vergunningverlener worden ingezet, rekening houdend met de lokale situatie en het type evenement.

Polsbandjes, ID-readers en blaastesten ter ondersteuning van evenementorganisatoren
Platform Nuchtere Fries stimuleert actief alcoholbeleid op feesten en evenementen. Zij adviseert en ondersteunt jaarlijkse ruim 50 evenementorganisatoren. Zij stelt kosteloos polsbandjes ("zonder polsbandje geen alcohol"), ID-readers (kleine mobiele apparaten waarmee snel leeftijd vast te stellen is aan de hand van een identiteitsbewijs), blaastesten (om bijvoorbeeld te controleren op "indrinken") en/of campagnemateriaal ter beschikking. Hiermee kunnen organisatoren experimenteren met de controle op leeftijd.

Provinciale themabijeenkomsten (doorlopend)

Platform Nuchtere Fries organiseert regelmatig bijeenkomsten voor Friese beleidsmakers en andere professionals die zich bezighouden met jeugd, alcohol en drugs over actuele thema's: drank- en horecawet, preventie- en handhavingsplannen, hokken & keten, naleving leeftijdsgrens, etc.

Inventarisatie genotmiddelenbeleid scholen (afgerond)

Om Friese scholen van passende informatie en advies te voorzien over de mogelijkheden die zij hebben, heeft het Platform Nuchtere Fries de stand van zaken met betrekking tot hun genotmiddelenbeleid geïnventariseerd. Het gaat daarbij om genotmiddelen als thema in het curriculum, regels over gebruik en bezit ervan op school of tijdens activiteiten van school en andere preventieve activiteiten. De resultaten zijn uitgebracht in een info graphic en er heeft opvolging plaatsgevonden richting de scholen middels een informerende mailing, bijeenkomsten over vroeg signalering en beantwoording van vragen.

Intergemeentelijke samenwerking toezicht Drank- en Horecawet (afgerond)

Op verzoek van vijf Friese gemeenten (Súdwest-Fryslân, De Friese Meren, Leeuwarden, Heerenveen en Smallingerland), die wilden nagaan op welke wijze duurzame samenwerking kan plaatsvinden op het terrein van leeftijdscontroles DHW, heeft het platform de behoefte aan intergemeentelijke samenwerking onder de Friese gemeenten geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie (bijgevoegd bij een van de eerdere voortgangsberichten) kwam naar voren dat achttien Friese gemeenten meerwaarde zien en interesse hebben in een bepaalde vorm van provinciale samenwerking als het gaat om leeftijdscontroles DHW en de professionalisering van de toezichtfunctie. Tevens bleken er grote onderlinge verschillen tussen de gemeenten te bestaan, waar het gaat om hun (inmiddels opgebouwde) capaciteit en werden er, tegelijk met dit Friese initiatief, onderling tussen gemeenten diverse samenwerkingsovereenkomsten gesloten. Dit heeft het intergemeentelijke overleg tussen de inmiddels zeven gemeenten (gemeenten Franekeradeel en Littenseradiel zijn ook aangehaakt) doen besluiten om geen samenwerkingsvorm op Friese schaal (zoals een pool of een roulatiesysteem) verder uit te werken en het intergemeentelijk overleg de komende periode te gebruiken voor haar netwerkfunctie. Platform Nuchtere Fries sluit hier, afhankelijk van de agenda, bij aan.

Workshops voor en door (v)mbo leerlingen (doorlopend)

Studenten hebben onder begeleiding van het Platform Nuchtere Fries een workshop ontwikkeld die voor en door (v)mbo-leerlingen gegeven kan worden: Lang Leve de Vrijheid. Doel van de workshop: jongeren - met elkaar in interactie door middel van spel, gesprek, discussie, rollenspel - meer inzicht geven in groepsdruk, wat dit met jezelf en met andere jongeren doet en het eigen middelengebruik. Via het 'leerbedrijf' Present Promotions wordt deze workshop uitgevoerd op diverse mbo en vmbo scholen in Friesland.

Publieksacademie en BobSport Campagne' voor sportbesturen en -vrijwilligers (afgerond)

In het kader van de 'BobSport Campagne' organiseerde het Platform Nuchtere Fries samen met Sport Fryslân een publieksacademie (over gezonde sportkantines) en 'BobSport Cafés' (over de campagne en aanverwante onderwerpen). Deze bijeenkomsten waren gericht op bestuurders en vrijwilligers van sportverenigingen.

Tot slot, doorlopend:

- advisering, ondersteuning gemeenten;
- deelname aan landelijke netwerken;
- monitoren cijfers en trends genotmiddelen (onder andere GO-jeugd, alcoholvergiftigingen, politiecijfers);
- kennis delen: onder professionals, binnen het platform, etc.

Planning 2017

- september: uitkomsten nalevingsonderzoek

- 12 oktober: evaluatie programmaplan en voorstel voor inhoudelijke richting van het vervolg

- 14 december: eventueel vaststellen nieuw programmaplan

Communicatie

Gemeenten, partners en andere betrokkenen worden op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen en buiten het Platform via een digitale nieuwsbrief. Aanmelden voor de nieuwsbrief en meer informatie over het Platform Nuchtere Fries: http://platform.nuchterefries.nl/